

“Si avui algú té un problema d'identitat nacional és Espanya”

Josep-Lluís Carod-Rovira, president d'ERC, potser va voler córrer massa quan, ara fa un any, va intentar explorar sortides dialogades reunint-se amb dirigents d'ETA. Però només un any després de la crisi que el va fer sortir del Govern català, un nou context polític fa que allò que va ser un escàndol, avui ningú no ho descarti.

Estem en un moment de converses soterrades, de diàlegs entre actors polítics. Fins i tot no es descarta la possibilitat de converses amb ETA. Per això mateix, fa un any, va caure del Govern català. Amb el context d'avui, encara serieu conseller en cap?

—En política no té sentit elucubrar sobre allò que hauria pogut passar si hagués passat d'una manera diferent. La política és la gestió de la realitat i també el camí cap als somnis. Fa un any teníem la realitat que teníem, i en aquell moment, posar per sobre de tot el valor del diàleg va ser segurament precoç o prematur. Avui, en canvi, assistim a l'inici d'una segona transició. I queda clar que l'instrument imprescindible en aquesta etapa és el diàleg. Mou fitxa el Govern espanyol, Batasuna, també ETA, el Govern basc i tots els partits del Govern de Catalunya.

Em satisfà veure que l'instrument que vaig pilotar fa un any és imprescindible per avançar. Estic convençut que en aquests moments passen moltes més coses de les que reproduïxen els mitjans de comunicació. I, tard o d'hora, el diàleg es revelarà com l'únic instrument capaç de resoldre conflictes.

—Parla de moure fitxes. Totes són endavant o hi ha el perill d'una involució, d'un intent de tancament de files?

—Totes les fitxes que es mouen són endavant. Han passat molts anys de la mort de Franco, i Espanya ja ha aconseguit les tres coses que volia: una democràcia irreversible, una integració plena a la UE i la modernització de la seva economia i de la imatge internacional. Això ja ho té fet.

Ara ha de començar la segona transició, que ha de ser la de la plurinacionalitat. Aquí comença la batalla apassionant perquè, a l'estat espanyol, la democràcia o és plurinacional o no serà plena. S'estan movent molts factors. I ho fan en clau positiva.

—És optimista, doncs?

—Sense cap mena de dubte.

—I com interpreta la trobada entre Zapatero, Rajoy i el rei?

—Home... Forma part de la normalitat política. Parlant, la gent s'entén. Ja ho havia dit ERC, i abans la saviesa popular. Per tant, la reunió PSOE-PP, en condicions normals, no hauria de sorprendre ningú. És normal que el partit que governa s'entrevisti amb el primer partit de l'oposició i que vulguin crear una comissió. Dit això, el que no tolerarem mai és que aquesta

comissió substitueixi les funcions del Parlament de Catalunya. L'Estatut el farem nosaltres al Parlament, no el farà cap comissió de seguiment.

Tot això s'ha d'interpretar com un canvi de tàctica del PP, en el sentit que s'implica en el procés obert de reforma política que s'està iniciant a l'estat espanyol. Deu ser conscient que qui quedi fora d'aquest procés pot quedar fora de la normalitat política.

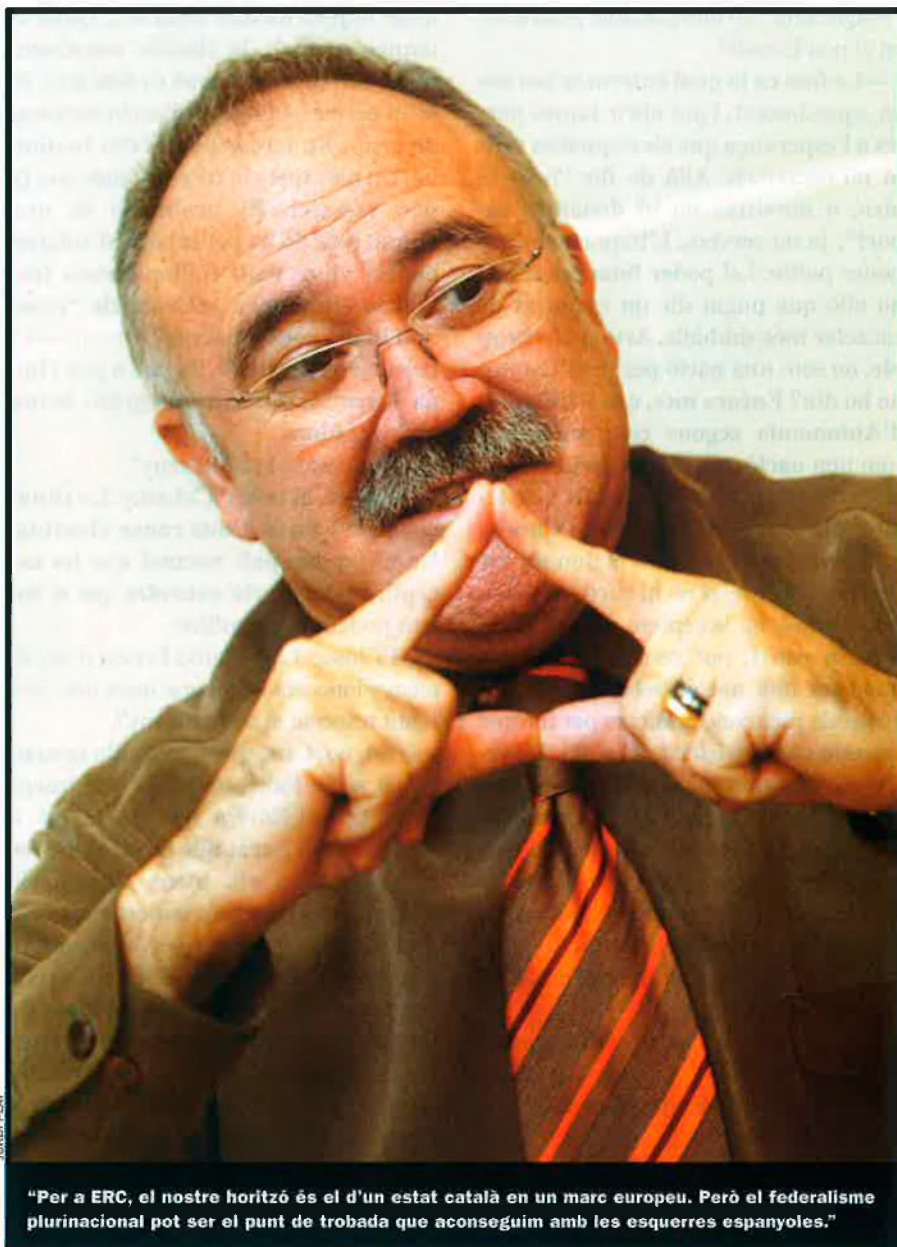
—Fa temps que ERC planteja la possibilitat d'un acord estable de govern amb el PSOE, per donar estabilitat a l'executiu de Zapatero i evitar un pacte entre PP i socialistes. Però és possible qualsevol avenç sense una mínima entesa entre el PP i el PSOE a Madrid?

—No és tant una mínima entesa entre PP i PSOE, sinó que el PP no quedi extraterrestre en territoris com el català o el basc. Són conscients que als anys 78 i 79, quan AP va quedar al marge del procés estatutari, a Catalunya i al País Basc no van alçar el cap. Doncs bé, ara podria tornar a passar. Jo no hi faria cap més lectura suplementària.

El que caldrà és que el consens no es confongui amb unanimitat descafeïnada. Això sí que seria negatiu.

—Quines línies planteja ERC amb la proposta d'acord amb el PSOE?

—El contingut més precís l'estan preparant els dos portaveus de Madrid, Joan Tardà i el senador Carles Bonet. Volem que el Govern espanyol accepti l'Estatut tal com el fem a Catalunya, de la mateixa manera que ho ha de fer amb el sistema de finançament. A més, cal un compromís per avançar en la línia d'una segona transició cap a un estat plurinacional, ja no hi ha excuses. Si a Espanya manen els federals, i el president de Catalunya és federal, que es noti. Ara hi ha una oportunitat única. Per avançar cap a aquest federalisme plurinacional, el partit socialista pot pactar amb les esquerres nacionals de la perifèria, i també amb les altres esquerres espanyoles, com IU. Seria positiu que el pacte s'obris a forces que no pertanyen al ventall progressista, com el PNB o CiU. Si s'avança en camí, és un motiu suficient, per a nosaltres, per donar suport al Govern de l'estat durant la legislatura.

“Per a ERC, el nostre horitzó és el d'un estat català en un marc europeu. Però el federalisme plurinacional pot ser el punt de trobada que aconseguim amb les esquerres espanyoles.”

—Però aquí hi ha un matís, parla de federalisme “plurinacional”, i el PSOE, de federalisme “plural”, com a molt.

—El federalisme, a l'estat espanyol, o és plurinacional o no ho és. En tot cas, seria una versió edulcorada de l'estat autònom existent. Per a Esquerra Republicana, el nostre horitzó és un altre, el d'un estat català en un marc europeu. Però el federalisme plurinacional pot ser el punt de trobada que aconseguim amb l'esquerra espanyola. Per a ells, aquest serà l'últim pas. Per a nosaltres, no, serà senzillament un més. I com que nosaltres som gradualistes en el nostre objectiu final, enten-

nem que aquest és el moment històric que ara correspon.

—Quina diferència hi ha entre aquest “gradualisme” i allò del “peix al cove”?

—Primer, que el nostre és un gradualisme amb horitzó. Sabem on anem i què volem: un país independent. CiU, ni sabia abans, ni sap ara, quin és el seu horitzó. Segon, no solament tenim horitzó final, sinó que el tenim immediat. El “peix al cove” és anar fent, a partir d'utilitzar la influència que et dóna tenir uns quants escons a Madrid, quan un govern no té majoria absoluta. Parlem d'una altra cosa, de fer un pas institucional endavant.

—Què serà allò innegociable per a ERC en el nou Estatut?

—La fase en la qual entrem és tan nova, apassionant, i pot obrir tantes portes a l'esperança que els esquemes vells ja no serveixen. Allò de dir "o es fa això, o nosaltres no hi donarem suport", ja no serveix. L'important és el poder polític i el poder financer real, i no allò que pugui dir un enunciat de caràcter més simbòlic. Avui, per exemple, no som una nació perquè l'Estatut no ho diu? Encara més, que a l'Estatut d'Autonomia segons com surti que som una nació, ens soluciona la vida, o ens crea un problema per als que tenim una idea de nació que no s'acaba a Alcanar, ni comença a la Jonquera? Podríem dir que si no hi surt —que som una nació—, no acceptem aquest Estatut. En canvi, pot resultar que surti que som una nació, però que no tinguem els recursos financers per fer que aquesta nació existeixi dia a dia. De vegades, anar una mica més a poc a poc pot ser aconsellable, i així l'esprint final pot ser més ràpid que no pas corrent tota l'estona. Córrer sempre és més vistós, però al final pots quedar-te esgotat i no arribar a la meta.

—Aquesta lliçó l'ha apresada especialment aquest darrer any?

—Aquest any he après moltes coses.

—Per exemple?

—He après que tenim poc país.

—En quin sentit?

—Que hi ha poc gruix nacional de país. Tenim un país prim sobretot per dalt. És a dir, on és la nació catalana? La nació catalana és a la base. La nació catalana és una piràmide, amb la gent, el gruix important, que és a la base, i la que té consciència de país. A mesura que pugues cap a dalt la piràmide, menys país hi trobes. No només en els sectors polítics, que també, sinó en els sectors dirigents del país, en els econòmics, financers, empresarials, intel·lectuals, acadèmics, universitaris, culturals, esportius, periodístics...

En segon lloc, tenim poca consciència de grup nacional. És a dir, quan toquen un dels nostres hi ha poca reacció.

—Ho ha viscut en pell pròpia?

—Sí, però no és això només. Se m'acudeixen altres casos. És a dir,

quan toquen un dels nostres... Quan et toquen algú de la família reaccions immediatament, perquè és dels teus. Si se'm permet, falta consciència nacional de grup. En tercer lloc, vivim bastant bé. Un país que viu bé és un país que fa poc exercici. El problema és que aquest país no ha pensat que si volgués podria viure molt millor. Estem instal·lats en aquella retòrica de "tranquil·litat i bons aliments", "mateu-vos però no us feu mal", "a poc a poc i bona lletra"... No són uns grans lemes mobilitzadors.

—Poca rauxa i massa seny?

—No, no, al revés! Cal seny. La situació que vivim és d'una rauxa absoluta. No hi ha cap país normal que ho accepti. El seny seria entendre que si volem podem viure millor.

—El Josep-Lluís Carod Rovira d'ara és menys innocent i està una mica més ressentit respecte al de fa un any?

—No, no. Crec que la paraula ressentit no seria l'adequada. És un Josep-Lluís Carod-Rovira que no té res a veure amb el retrat que de mi volen fer a Espanya o els meus adversaris d'aquí. Avui tinc més experiència, sóc més analític, però no per això menys convençut, al contrari! Estic més convençut que mai de les meves idees de sempre. Però amb aquestes idees hem de ser més hàbils, hem de tenir més mà esquerra, hem de ser més punyeters a l'hora de fer avançar el nostre projecte. Vol dir això que he perdut frescor o ingenuïtat? No, el que he perdut és una

“El millor servei que podem fer al país és que, al 2007, ni al País Valencià ni a les Illes Balears no hi hagi un govern del PP”

confiança excessiva a pensar que algú, pel fet de ser demòcrata, necessàriament ja era dels teus. Doncs no, perquè hi ha molts demòcrates que tenen una altra lleialtat nacional i social. A més, hi ha molta gent instal·lada entre els nostres sectors dirigents que fan negoci amb la dependència d'aquest país. Què hem de fer? Substituir-los per uns altres que actuïn en clau sobiranista.

—En aquest retrat que diu que fan de vostè també s'afegeix sovint el tema de la cohesió interna d'ERC, especialment entre els principals dirigents.

—D'entrada, un col·lectiu humà mai no és un col·lectiu uniforme, feliçment. Però el que hi ha és un acord essencial entre els dirigents de la formació sobre què s'ha de fer d'aquest partit i el paper que fa cadascú.

En això d'escollir-me, diguem-ne, com un nou Arzalluz —va ser Ibarretxe, i ara em toca a mi—, també he après a intentar veure la part positiva. Només els nacionalismes que estan a la defensiva necessiten identificar un enemic exterior i combatre'l. Mai com ara el nacionalisme espanyol havia estat intel·lectualment tan a la defensiva, i ho fa a través de procediments bruts, la mentida, l'insult, la desqualificació, la manipulació, però evidentment ho fa amb inseguretat.

—Quina?

—Si avui algú té un problema d'identitat nacional és Espanya. El problema no és saber si existeix la nació catalana, sinó l'espanyola.

Per exemple, si ens fan dibuixar a ulls clucs el mapa del país, el fariem. Evidentment, aquí trobaríem els que dibuixen el Principat i els que dibuixarien els Països Catalans —el meu seria més gran que el del Principat—. Estic convençut que un ciutadà basc també pot fer aquest exercici. Però no sé si hi hauria gaires espanyols que es puguin imaginar Espanya sense nosaltres. Hi ha un problema greu d'identitat, de saber què és la nació espanyola.

Més que nació espanyola, el que hi ha és estat espanyol, que vol fer el que no ha aconseguit al llarg de la història: fer una nació espanyola. És a dir, hi ha més estat espanyol que nació espanyola. Vull dir que no tot és negatiu.

Espanya ha de pensar si vol perdurar d'una manera més civilitzada i presentable a través d'un federalisme plurinacional. Si no, cada porta que es tanca crec que són portes que s'obren cap a la nostra independència, cap a la nostra sobirania.

—En aquest moment de canvis, com encaixa Esquerra el seu discurs als diversos territoris dels Països Catalans?

—Hi ha una realitat política molt diferent a cadascun dels territoris dels Països Catalans. Aquesta diversitat de realitats, sobre la base d'un projecte comú, ens ha de fer prou hàbils i intel·ligents per entendre que hem de tenir una diversitat d'instruments i de recursos. El millor servei que podem fer al país és que, al 2007, ni al País Valencià ni a les Illes Balears no hi hagi un govern del PP. Implica que Esquerra haurà de fer un treball molt seriós i un esforç per arribar a acords d'entesa amb forces amb les quals hi hagi un nivell de complicitat política.

—Com està la salut del pacte del Tinell, l'acord del tripartit? Com quedaria si PSOE i PP arriben a acords en matèries de política d'estat?

—No podem acceptar que algú pensi que en temes d'estat pactarà amb el PP, i amb els socials, amb ERC.

No pots separar agenda nacional i social. Això és el que potser voldrien alguns socialistes, en particular alguns intel·lectuals —més que socialistes, propers al PSC— a qui inquieta molt tot el que és nacional si no és espanyol. Això no s'ho poden permetre de cap de les maneres, entre altres coses perquè el pacte del Tinell ho impedeix.

—Tohom ho veu de la mateixa manera?

—Jo no sé si tothom ho veu igual, però és el que vam signar. No crec que ningú vulgui incomplir un pacte signat amb llum i taquígrafs davant la societat catalana. A més, se m'han donat explicacions i garanties que una cosa és una comissió d'informació i d'intercanvi d'opinions i l'altra un pacte parlamentari de legislatura.

—Si es produeix aquest incompliment que dieu, ERC es replantejaria la continuïtat en el Govern?

—No té sentit plantejar-se coses que no han passat. Tenim un govern que es

"Espanya ha de pensar si vol perdurar d'una manera més civilitzada a través d'un federalisme plurinacional. Si no, cada porta que es tanca són portes que s'obren cap a la independència".

justifica per un acord signat. Si aquest acord s'incomplís, comportaria revisar-lo. Però no estem en aquesta fase.

—Un dels arguments d'ERC per pactar amb el PSC era evitar un esfondrament del sector més catalanista dels socialistes. ERC es planteja també crear ponts amb CiU per evitar un desequilibri en el mapa polític català?

—Són dues coses diferents. Hem aconseguit que temes que només figuraven a l'agenda d'ERC durant els últims vint anys ara siguin objectius del Govern. Això que mai no va passar en 23 anys de govern de CiU, ha passat ara: un nou Estatut i nou finançament, el català a Europa, seleccions nacionals... Implica que sense ERC el PSC no hauria actuat així. El que hem d'avaluar és el cost de la no-presència d'ERC al Govern de Catalunya, perquè res d'això no hauria passat.

Sobre les relacions amb CiU... Són relacions de normalitat, però han d'assumir com a fet irreversible que ERC és una opció independent de CiU, per tant, amb les pròpies prioritats. Els problemes de CiU són uns altres... Crec que tenen un problema de desubicació en l'espai polític, no se sap ben bé què volen ser. CiU era la suma de dos factors: Jordi Pujol més Govern de Catalunya. Ara no en té cap, això fa que alguns dels sectors vagin deixant

l'activitat política per tornar a l'empresa privada. I també hi ha un cert desconcert entre les bases, per exemple, amb la posició davant del referèndum constitucional europeu.

L'espai de CiU, si vol ser útil al país, no s'ha de situar al centre-esquerra, perquè hi ha saturació, hi som nosaltres. Ha de situar-se al centre-dreta sense ambigüitats ni complexos, si no, aquest espai el regala al PSC i al PP.

—El referèndum de la Constitució europea ha resultat incòmode per a CiU. Però també ho ha estat per a tothom, no?

—Suposo que sí, però de vegades et toca remar contra el vent. En aquests moments, bàsicament i més enllà dels motius democràtics, socials, i econòmics, que també hi són, hi ha una raó nacional. Per a aquesta constitució europea no existim. No m'imagino cap ciutadà de cap país, de dreta o d'esquerra, votant sí a una Constitució que el menysprea. Aquesta Constitució no parla dels que no tenim estat, i també bandeja la principal aportació que podem fer al patrimoni cultural de la humanitat, que és la llengua. Per tant, hi ha molts motius per dir no a aquesta Constitució. No diem no a Europa, sinó que en defensem una de més plural, més democràtica i social.

Enric Rimbau